

HE 217/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan Ahvenanmaan itsehallintolakeja muutettavaksi niin, että tehtävistä, jotka ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat kunnille, huolehtii Ahvenanmaalla maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen.

Ehdotettu laki on käsiteltävä eduskunnassa perustuslain säätämisyksessä ja hyväksyttävä Ahvenanmaan maakuntapäivillä määränemmistöllä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on lopullisesti hyväksytty vuonna 2015 järjestettävien eduskuntavaalien jälkeen.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 12 ja 17 kohdan ja 23 §:n mukaan sekä terveyden- ja sairaanhoito että eläinlääkintähuolto kuuluvat muutamien poikkeuksin maakunnan lainsäädäntövaltaan ja maakunnan toimivaltaan hallintoasioissa. Uusien maakunnan viranomaisten, ensin Ålands hälso- och sjukvård -nimisen viranomaisen ja myöhemmin Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet -nimisen viranomaisen, perustamisen myötä Ahvenanmaan kunnilta siirrettiin terveyden- ja sairaanhoitoon ja eläinlääkintähuoltoon koskevia tehtäviä maakunnan viranomaisille.

Itsehallintolain 27 §:n 29 ja 31 kohdan mukaan ihmisten ja kotieläinten tarttuvat taudit sitä vastoin kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 30 §:ssä säädetään valtakunnan viranomaisten toimivallasta hallintoasioissa ja menettelystä tietyissä Ahvenanmaan maakuntaa koskevissa hallintoasioissa. Lain 30 §:n 8 kohdassa säädetään mm. ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevien tehtävien hoitamisesta maakunnassa. Säännöksen mukaan tehtäviä, jotka ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen. Säännöksen esitöiden mukaan itsehallintolakia säädettäessä katsottiin soveliaaksi, että maakunnan viranomaiset hoitavat tautien torjuntaan liittyvät tehtävät, jotka valtakunnan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle, koska tehtävät oli jo sopimusasetuksen perusteella siirretty maakunnan viranomaisille (HE 73/1990 vp, s. 48 ja 83).

Kun Ahvenanmaan valtuuskunta (lausunto nro 34/13) ja korkein oikeus (lausunto OH 2013/208) maakuntalakien lainsäädäntövalvonnan yhteydessä lausuivat Ahvenanmaan maakuntapäivien 18. syyskuuta 2013 tekemästä päätöksestä Ahvenanmaan ympäristö- ja terveydensuojeluviranomaisesta annetun maakuntalain muuttamisesta annetun maa-

kuntalain hyväksymisestä (landskapslagen om ändring av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet), nämä katsoivat, että valtakunnan lainsäädäntövaltan piiriin kuuluvilla aloilla ei itsehallintolain 30 §:n 8 kohdan nojalla voi siirtää maakunnan viranomaiselle tehtäviä, jotka valtakunnan lainsäädännön mukaan kuuluvat kunnille. Tämän vuoksi tasavallan presidentti päätti 17. tammikuuta 2014, että maakuntalain 1 a § raukeaa.

Itsehallintolain 30 §:n 8 kohdan vakiintuneen tulkinnan mukaan maakunnan viranomaisilla ei näin ollen ole toimivaltaa säätää tautien torjuntaan liittyvistä tehtävistä eikä oikeutta hoitaa näitä tehtäviä, jotka valtakunnan lainsäädännön mukaan kuuluvat kunnille. Koska Ahvenanmaan kunnat eivät enää hoida maakunnassa terveyden- ja sairaanhoitoon ja eläinlääkintähuoltoon liittyviä tehtäviä, heillä ei myöskään ole edellytyksiä ottaa näitä tehtäviä hoitaakseen valtakunnan lainsäädännön perusteella.

Itsehallintolain 30 §:n 8 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi ja pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 kohta. Muutoksen perusteella maakunnan hallitus tai sen alainen viranomainen saa hoitaa valtakunnan lainsäädännön mukaan valtakunnan viranomaiselle kuuluvien tehtävien ohella ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevia tehtäviä, jotka valtakunnan lainsäädännön mukaan kuuluvat kunnille.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia eikä hallinnollisia vaikutuksia tai muita vaikutuksia. Ehdotus ei aiheuttaisi valtiolle tai maakunnalle lisäkustannuksia.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu maa- ja metsätalousministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitusta. Esityksestä on pyydetty lausunnot maa- ja metsätalousministeriöltä, sosiaali- ja ter-

veysministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta sekä Ahvenanmaan valtuuskunnalta. Lausunnonantajat ovat puoltaneet esitystä.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on lopullisesti hyväksytty ja vahvistettu.

5 Säättämisjärjestys

Ahvenanmaan itsehallintolain 69 §:n 1 momentin mukaan itsehallintolakia voidaan muuttaa vain eduskunnan ja maakuntapäivien yhtäpitävin päätöksin. Eduskunnassa päätös on tehtävä siinä järjestyksessä kuin perustuslain muuttamisesta on säädetty. Maakunta-

päivillä päätös on tehtävä siten, että sitä on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Perustuslain 73 §:n 1 momentin mukaan ehdotus perustuslain muuttamisesta on hyväksyttävä lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin, jonka jälkeen ehdotus on hyväksyttävä asiasisällöltään muuttamattomana päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 73 §:ssä säädetyllä tavalla, sekä Ahvenanmaan maakuntapäivien päätöksen mukaisesti, joka on tehty Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 69 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla,

muutetaan Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 68/2004, ja

lisätään 30 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1556/1994, 68/2004 ja 1176/2009, siitä lailla 1556/1994 kumotun 9 kohdan tilalle uusi 9 kohta seuraavasti:

30 §

Toimivalta ja menettely hallintoasioissa

Hallinnosta valtakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluvissa asioissa huolehtivat valtakunnan viranomaiset noudattaen seuraavaa:

8) tehtävistä, jotka kasvintuhoojien maahan kulkeutumisen estämistä koskevan lainsäädännön sekä myrkkujen valmistamista ja käyttöä koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen;

9) tehtävistä, jotka ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle tai kunnille, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 73 §:ssä säädetyllä tavalla, sekä Ahvenanmaan maakuntapäivien päätöksen mukaisesti, joka on tehty Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 69 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla,

muutetaan Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 68/2004, ja

lisätään 30 §:ään uusi 9 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

30 §

Toimivalta ja menettely hallintoasioissa

Toimivalta ja menettely hallintoasioissa

Hallinnosta valtakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluvissa asioissa huolehtivat valtakunnan viranomaiset noudattaen seuraavaa:

8) tehtävistä, jotka *ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön ja* kasvintuhoojien maahan kulkeutumisen estämistä koskevan lainsäädännön sekä myrkkyjen valmistamista ja käyttöä koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen;

8) tehtävistä, jotka kasvintuhoojien maahan kulkeutumisen estämistä koskevan lainsäädännön sekä myrkkyjen valmistamista ja käyttöä koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen;

9) tehtävistä, jotka *ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle tai kunnille, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen;*

Tämä laki tulee voimaan kuuta 20